

SYMEONIS METAPHRASTÆ

OPERUM PARS PRIMA

COMPLECTENS

OPERA ASCETICA ET PARÆNETICA.

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΙΩΤΑΤΟΥ

ΣΥΜΕΟΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΘΕΤΟΥ

ΤΟΥ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΡΗΝΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ, ΟΤΕ ΠΕΡΙΕΠΛΑΚΗ ΤΟ ΤΙΜΙΟΝ
ΣΩΜΑ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

SAPIENTISSIMI AC DISERTISSIMI

SYMEONIS LOGOTHETÆ.

QUI ET METAPHRASTES,

ORATIO IN LUGUBREM LAMENTATIONEM SANCTISSIMÆ DEIPARÆ PRETIOSUM CORPUS DOMINI
NOSTRI JESU CHRISTI AMPLEXANTIS.

(Apud Allatium *De Symeonibus*).

Τούτο ἐκεῖνο, γλυκύτετε Ἰησοῦ, τὸ τοῦς ἐκ Περ-
σίδος ἀφιγμένους εἰς Βηθλεὲμ, οὐ μόνον χρυσὸν ὡς
βασιλεῖ, καὶ λίθον ὡς θεῷ, ἀλλὰ καὶ σμύρναν ὡς
θητῶ προσεναγκαῖν γεννηθέντι σοι. Τούτο ἐκεῖνο,
τὸ ῥομφαίαν μέλλειν διαλθεῖν τῇ καρδίᾳ μου, καθὼς
Συμεὼν προηγόρευσε. Τοῦτο ἐκεῖνο, τὸ πῦρ ὃ βε-
λαῖν ἤλθεσ ἐπὶ τὴν γῆν, ὡς περ αὐτὸς προδίδαξας.
Καυστικώτερον γὰρ καὶ πρὸς μητρὶ φιλοτέκνῳ
παιδὸς μονογενοῦς ἀπονέκρωσις. Μικρὸν πρὸς
τούναντιόν μοι περιστάται καὶ ὁ τοῦ Γαβριὴλ ἀσπα-
σμός. Οὐ γὰρ καὶ νῦν ὁ Κύριος μετ' ἐμοῦ, καθὼς
ἐκεῖνός μοι ἐπηγγείλατο· ἀλλὰ σὺ μὲν ἄπνους ἐν
νεκροῖς καὶ ἄλλου ταμεῖα φοιτᾷ τὰ ἐνδότερα· ἐγὼ
δὲ τὸν ἀέρα πνέω καὶ μετὰ ζώντων περιίτοιμι. Καί-
τοι οὐ συνορῶ διὰ ποῖον ἔργον κερύευσαι. Ἐκάλυψε
γὰρ οὐρανοῦς ἡ ἀρετὴ σου κατὰ τὸν Ἀββακούμ. Β
καὶ νῦν ἄμορφος καίτοι, ὁ ὠραῖος παρὰ τοῦς υἱοῦς
τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀδόξος κηδεύη ἐν γῆ, οὐ τὴν
δόξαν διηγούνται οἱ οὐρανοί. Καὶ μνητὰ φέρει σε
ἀελατομημένον ἦν ἐξ ὄρου ἀλαξεύτου τηθέντα εἶ-
δεν ὁ Δανιὴλ. Ἀπαθῆς σου ἡ γέννησις ἐντεῦθεν ἐν-
[ε] δείκνυτο, ὡς ἐν τῇ βάρῃ ἡ θεϊκὴ σου πρὸς ἀνθρώ-
πους συνάφεια, καὶ ἐν τῷ Ἰωσήφ ἢ τῶν Ἰουδαίων

Hoc illud est, dulcissime Jesu, ex Perside in urbem
Bethleem advectos, non tantum aurum, ut regi, et
insensum ut Deo, sed et myrrham, ut mortali tibi
jam nato obtulisse. Hoc illud est, gladium meam
ipsius animam penetraturum, uti Symeon prædixe-
rat. Hoc illud est, ignem te venisse in terram mit-
tere, ut tu antea edocueras. Igne siquidem matri
filiæ amanti, unigeniti filii mors adurentior est.
Parum quoque deest, ne Gabrielis salutatio contra
mihi eveniat. Neque enim modo Dominus mecum
est, quemadmodum ille promiserat; sed tu plane
examinatus inter mortuos inferorum penitissima
conclavia lustras; ipsa spirans vivensque cum vi-
ventibus ætatem ago. Neque tamen animo compre-
hendere queo, quodnam ob facinus vita tibi adempta
est. Obtegit siquidem cœlos virtus tua, ut Abbauc
ait, et nunc jaces informis, qui eras speciosus forma
præ filiis hominum; et in gloriis terra te geris, cujus
gloriam cœli enarrant; et monumentum te gestat
incisum, quem e monte sine manibus lapidem abs-
cissum Daniel conspexerat. Inde nulli passioni
obnoxia nativitas tua commonstrabatur; veluti iu-
ruba divina tua cum hominibus conjunctio, et in

Josepho ab Hebræis structæ insidiæ : et in Isacio mortis similitudo. Reliquum est Jonæ, tuæ resurrectionis arcanum.

Væ mihi miseræ! in lapide demortuus jaces, qui ex lapidibus filios suscitasti Abraham. Etenim si propter tuam salutarem passionem disruptis lapidibus, quam plurimi nomini tuo non credidissent, non haberes ubi caput declinares vivus, tu Judæis dixisti, quos propter dolosas cogitationes vulpes compellasti; sed demortuus illud reclinasti in cruce, cum substratam ut lectulum latronis fidem comperisses. Offendit me sol, concinit canticorum modulatrix. *Occidit sol, cum mundum inclinasset meridies*, Jeremias enuntiat. Profecto enim et solem sensibus obnoxium tristitia involvit, cum sol intellectualis justitiæ defecisset; et saxa rupta sunt, quibuscum una disrupti cor meum haud multum abierit. O caro sancta! quæ ex sanguinibus meis mirum in modum coagulata es: namque antiquum debitum sufficientissime restitui. In hoc mihi, Domine, caelos declinasti; et ut imber super lanam descendisti, ut mortem subires, quæ sanctorum dormientium corpora exsuscitaret, me vero tui Genitricem interimeret. Quæ hæc sunt, Fili desideratissime? Absque damno olim quæ immisceri apta non erant, commista sunt, et ignis divinitatis non materiatus viscera mea non exussit; at nunc alius ignis intima mea singula depascitur, et cor medium convulnerat. Lælitiae sponsionem accepi per angelum, lacrymasque omnes e facie terræ exterminavi: nihilominus hæc meis hinc lacrymis increpant. Descendis ad inferos, animas, quæ ibi obserantur, sat novi, liberaturus, verum meam illuc una tecum corripis, cum me mortuam spirantem prætereas, o mortue nude, et vivi Dei verbum, sponte ad crucem altius tolli condemnate, ut omnes ad te traheres! Quodnam ex tuis membris tormento non subjacuit? O divinum mihi caput spinis perfossum, easque cordi meo infigans! O venerandum sacrumque corpus, quod olim non habebas, ubi declinans quiesceres: nunc solum ad sepulturam inclinatum est, quietem consecutum, et ut Jacobus aiebat, veluti Leo obdormivisti! O desideratum concupitumque mihi caput calamo percussum, ut calamum imbellis dæmonis artibus disruptum, longeque a paradiso factum, instaurares! O maxillæ alapis fœdatæ! O os meliis alius favus, licet amarissimum fel degustasti, et acerrimum acetum potionem sumpsisti! O os intra quod dolus inventus non est, etsi dolosum osculum te prodidit ad mortem! O manus, quæ hominem creastis, et nunc cruci affixæ, et ad inferos protensa, manum illius arripitis, quæ olim lignum tetigit et a lapsu Adamum universum exciatis! O latus lancea perforatum propter eam, quæ ex latere creata fuerat, primam matrem! O pedes, qui per aquas, veluti per terram processistis, et fluidam naturam manifeste sanctificastis!

Væ mihi, Fili, ipsa parente antiquior, quas sepulchrales lamentationes, et quas laudationes func-

ἐπιβουλή, καὶ ἐν τῷ Ἰσαακ, τὸ τοῦ θανάτου ὁμοίωμα. Λείπεται οὖν τὸ τοῦ Ἰωνᾶ τῆς ἀναστάσεως σου μυστήριον.

Ὁμοί! ὅτι ἐν λίθῳ κείσαι νεκρὸς, ὁ ἐκ τῶν λίθων ἐγείρων τέκνα τῷ Ἀβραάμ. Εἰ γὰρ οὐ, τῶν λίθων ῥαγέντων διὰ τὸ πάθος σου τὸ σωτήριον, πολλοὶ σου τῷ ὀνόματι πεπιστεύκασιν, οὐκ εἶχες ποῦ κλίνει τὴν κεφαλὴν ζῶν, εἶπας Ἰουδαίοις αὐτὸς, ὡς ἀλώπεκας ἤνιξω διὰ τοὺς δολεροὺς αὐτῶν λογισμοὺς, ἀλλ' ἐκλίνας ταύτην τεθνηκῶς ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ὑπεστρωμένην ὡς κλίνην εὐρῶν εὐγνώμωνος τὴν πίστιν ληττοῦ. Παρέβλαψέ με ὁ ἥλιος, λεγέτω ἡ ἄσματιζουσα. Ἐπέου ὁ ἥλιος ἐτι μεσοῦσης ἡμέρας. Ἰερειάας φθεγγέσθω μοι. Ναὶ γὰρ καὶ ἥλιον αἰσθητὸν ὑπέδραμε στύγνασις, τοῦ νοητοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης ἐκλείποντος. Καὶ πέτριαι ῥῆξιν ὑπένεγκαν, αἷς συρραγῆναί κινδυνεύει ἡ καρδία μου. Ὡς σὰρξ ἁγία, ἥτις ἐξ αἱμάτων ἐμῶν ἐτυρώθη ὑπερφυῖως. Τὸ γὰρ ἀρχαῖον χρέος ἀπεδόμην πληρέστατον. Εἰς τοῦτο μοι τοὺς οὐρανοὺς ὑπέκλινας, Δέσποτα, καὶ ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον κατέσθη, ἵνα καὶ νεκροσιν ὑποστῆς, ἁγίων μὲν κεκοιμημένων ἐξεγείρουσαν σώματα, νεκροῦσαν δὲ τὴν τεχουσαν σε. Τί ταῦτα, πατὴρ ποθεινότητε; Ἀβλαβῶς μὲν ἐμίχθη πάλαι τὰ ἄμικτα, καὶ πῦρ θεότητος αὐλον, σπλαγχνὸν ἐμὸν οὐ κατέφλεξεν· ἄρτι δ' ἑτέρον πῦρ τὰ ἐντός μου βόσκεται· ἅπαντα, καὶ μέσην τὴν καρδίαν λυμαίνεται. Χαρᾶς ἐγγύας δι' ἀγγέλου παρέλαβον, καὶ ἀφειλόμην δάκρυον πᾶν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς πλὴν ἀλλὰ τοῦτο μόνον τοῖς ἐμοῖς παινέται δάκρυσιν. Εἰς ἄδου καταβαίνεις οἷδ' ὅτι, τὰς ἐγκεκλεισμένους ἀπολύσων ψυχὰς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐμὴν ἐκεῖσε συγκατασπᾶς, ἔπνου νεκρῶν παρατρέχων με. Ὡς νεκρὸν γυμνὸν, καὶ ζῶντος Λόγου Θεοῦ, ἐκουσίως ὀψωθῆναι κατακεκριμένε σταυρῷ, ἵνα πάντας ἐλκύσῃς πρὸς ἑαυτὸν! Ποῦτόν σου τῶν μελῶν τοῦ σώματος ἔμεινεν ὀπαθῆς; Ὡς θεία μοι κορυφή ἀκάνθας δεδωγμένη, καὶ ταύτας ἐμπήξασα τῇ καρδίᾳ μου! Ὡς κοσμία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, ἥτις πάλαι μὲν οὐκ εἶχες ποῦ κλίνει καὶ ἀναπαύεσθαι! νῦν δὲ πρὸς ταφὴν μόνου ἐκλίθης, καὶ ἀναπέπασαι, καὶ κατὰ τὸν Ἰανῶθ, ὡς λέων κεκοίμησαι! Ὡς ποθεινὴ καὶ ἐρασμία μοι κεφαλὴ, καλάμιρ κετυμμένη, ὡς ἀναρθώσης τὸν ὡς σαθρὸν τῷ πονηρῷ κατεαγῶτα κάλαμον, καὶ μακρὰν τοῦ παραδείσου γενόμενον! Ὡς σιαγόνες δεδωγμέναι ῥαπίσματα! Ὡς στόμα σίμβλον ἑτέρου μέλιτος, εἰ καὶ χολῆς ἐγεύσω πικροτάτης, καὶ ὄξους ἐποτίσθης δριμύτατον! Ὡς στόμα οὐπερ οὐχ εὐρέθη δόλος ἐντός, εἰ καὶ σε δολερὸν εἰς θάνατον προδέδωκε φίλημα! Ὡς χεῖρες, αἱ τὸν ἄνθρωπον πλαστουργήσασαι, καὶ νῦν προτηλωμένοι μὲν τῷ σταυρῷ, ἐν ἄδου δὲ προτεινόμεναι, καὶ χεῖρὸς ἀπτόμεναι τῆς ἀψαμένης τοῦ ξύλου πάλαι, καὶ τοῦ πτώματος ὅλον τὸν Ἀδάμ ἐξεγείρουσαι! Ὡς πλευρὰ λογγευθεῖσα διὰ τὴν ἐκ πλευρᾶς πλαθεῖσαν προμήτορα! Ὡς πόδες, ἐπ' ὀδάτων πεζεύσαντες, καὶ τὴν ῥοώδη φύσιν εἰλικρινῶς ἁγιάσαντες!

Ὁμοί, γὰρ μητρὸς παλαιότερε! Ποῖους θρήνους ἐπιτυμβίους, καὶ τίνες ὕμνους ἐπικηρίους σοι ἄτομα;

Οὐκέτι στάμνος μανναδόχος ἐγώ· τὸ μάννα γὰρ τὸ ψυχοτρόφον ἀμφὶ τὸν τάφον ἐκκέχυται. Οὐκέτι βῆτος ἐγὼ ἀκατάφλεκτος· ὅλη γὰρ νοσητῶ πυρὶ σου τῆς ταφῆς καταπέφλεγμαι. Οὐκέτι χρυσῆ λυχνία ἐγώ· τὸ γὰρ φῶς ὑπὸ τὸν μόδιον τέθειται. Ὡς πολλὰ τὰ μεγαλεῖα ὁ δυνάτης ἐνέδειξέ μοι! Ἐκ πασῶν γενεῶν ἐξελέξω με. Γλώσσας προφητῶν ἐτράνωσας δι' ἐμέ. Μελλῶν οὐρανῶθεν καταφοιτῶν, ὡς οἶδας αὐτός, τὴν ἐμὴν εἰς τὸν κόσμον ἀνέμενες πρόοδον, μὴ ἔχων σκεῦος ὑποδοχῆς θεότητος ἴξιον. Σοὶ μόνῳ καταγεγυήσαστό με καὶ πρὸ συλλήψεως οἱ γεννήτορες. Εἰς φῶς ἐξήχθην τοῦτο τοῦ βίου, καὶ βραχύτατα τοῖς γονεῦσι παρέμεινα. Ὁμοῦ γὰρ μαστοῖς ἀπεισιζάμην καὶ γάλακτι, καὶ συναπεταξάμην καὶ τοῖς γεννήτορσι, καὶ ὅλη ὄλω προσαπεδόθην σοι, καὶ ναῖ ἀνετέθην, ναὸς γενησομένη σοι καθαρώτατος· Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με, σὺ δὲ με προσελάβου, καὶ δι' ἀγγέλου ἐξέτρεψας, καὶ ὁ φησὶν ὁ Δαυὶδ· Ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος. Ἄγγελον εἶδον πρωτοστάτην, ὡς Δεσποίνην προσμιλοῦντά μοι· ὃν Ζαχαρίας πρὶν ἰδῶν ἐκωφεύσατο, καὶ γλωττοπέδην ὑπέμεινεν. Καὶ ἠγαλλιάσατο καὶ βρέφος ἔνδον γαστρὸς, καὶ τὸν ἀσπασμὸν ἠμείψατο τῷ σκιρτήματι, σὲ προσκυνοῦν τὸν ἐν γαστρὶ μου κυφορούμενον. Νόμους ἐν ἐμοὶ κατέλυσας φύσεως. Ἀσπύρως συνελήφθης, ὡς οἶδας, καὶ μετὰ τόκον με παρθένον ἐτήρησας. Τέθεικάς με μητέρα ἐπὶ τέκνῳ εὐφραينوμένην, κατὰ τὸν δι' ἐμέ θεοπάτορα, καὶ πασῶν ὑπερκειμένην θυγατέρων, ἃς ὁ Σολομὸν προηνίζετο. Βασιλεῖς, καὶ πτωχευούτῃ μοι, δουλοπρεπῆ πρέσχον προσκύνησιν. Οὐρανῶν με πλατυτέρην ἀνέδειξας, ἐξ ἧς ὁ τῆς δόξης ἔλαμψεν Ἥλιος. Καὶ ἵνα τὰ λοιπὰ τῶν περὶ ἐμὲ τεραστίων παραδραμοῦμαι, μακκριστὴν ἐν πάσαις γενεαῖς μεπεποιήσας, καὶ δι' ἐμοῦ τὸν ἄνω κόσμον πληρωθῆναι δοκονόμησας. Νῦν οὐκ οἶδ' ὅπως ταῦτα συγκέχυται· καὶ ἀχινθίῳ μοι τὸ μέλι συμφύρεται. Καὶ γὰρ συννεκροῦσθαι προάγομαι νῦν, καὶ συνθάπτομαι, καὶ μέχρι ἄδου συγκαταθαίνειν σοι. Νεφέλην με φωτὸς ὁ προσδλέπων ὠνομιζεν, ἀντὶ νεφελῶν, ὡς ἔοικε, τὰ δάκρυα στάζουσεν. Μήποτε ἄρα περὶ μοῦ καὶ τοῦτο προείρηται, Ἐγκαταλειφθήσεται ἡ θυγάτηρ Σιών ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι; Ἴδού γὰρ ἀποτατρυγημένοσ μοι πρόκειται ὁ βῆτος τῆς ζωῆς ὁ ἀκέραιος, ὁ τὸ ζωηφόρον αἷμα κενώσας ὡς οἶνον, πιστῶν καρδίας εὐφραίνοντα. Βαθὺν, πῶς ὁ κατάψυχρος οὗτος λίθος, ὡς σιδήρῳ πληττόμενος τῷ κραταίῳ σου βραχίονι σπινθηρῶς ἐπιπέμπει νοσητοῦς τῆ καρδία μου! Τί μὴ καὶ διαρρήξωμι τὸ στέρνον, καὶ μυστικώτερον τάφον ἀντιλαξέυσω, ὡς ἐν σπλάγγνοις μου καὶ πάλιν εἰσδέξωμαι, καὶ ἐγκαρδίως κηδεύσω σε; Δεπὰς ἐγὼ μυστικῆ τῆς πέτρας οὐκ ἀκροσηγυμένη, τῆς τὸν μαρμαροῖτην φερούσης μου, τὸν ἐξ ἀστραπῆς τῆς θεουγοῦς ἐμφυέντα μοι.

Ὡς οἶα ἀνθ' οἶον ὄρω! Ἀστὴρ ἡμεροφῆς τῷ τοκατῷ σου πρὸς τῆς σῆς ἐκκινουρήθη μεγαλειότητος, καὶ σε λεληθότως ταχθέντα οὐρανὸς ἀνεκίρυσσεν, ἀλλὰ σήμερον καὶ αὐτὸν τὸν αἰσθητὸν ἔκρυψας ἥλιον, καὶ νύκτα ἐν ἡμέρᾳ μέστῃ παρήνεγκας, τοὺς ἀσε-

A bres tibi decantavero? Non ampliùs urna sum ego mannæ receptaculum: manna siquidem animas enutriens circa sepulchrum effusum est. Non ampliùs rubus incombustus; tota siquidem intellectuali tui monumenti igne exusta sum. Non ampliùs candelabrum aureum; lumen siquidem sub modio positu est. Ut magnifica ostendit mihi, qui potens est! Ex omnibus nationibus elegisti me. Prophetarum linguas mei causa disertas effecisti. De cœlo progressurus, ut bene ipse nosti, meum in mundum progressum exspectasti, cum non haberes vas, quod esset dignum, et capax divinitatis. Tibi soli, et antequam ipsa conciperer, parentes mei me desponderunt. In lumen hoc vitæ educta sum, et brevissimo tempore cum parentibus commorata, tota toto tibi reddor, et in templo offeror, templum tibi futura purissimum. Pater meus et mater mea dereliquerunt me, tu vero me assumpsisti, et pavisti per angelum. Et quod ait David, *Panem angelorum manducavit homo*. Angelum vidi principem, mecum veluti Domina communicantem; quem prius Zacharias intuitus auditum amisit, et linguæ ligamen sustinuit. Et exultavit infans in utero, et saltu salutationi respondit, te adorans, qui in utero meo gestabaris. Naturæ in me leges dissolvisti. Sine semine conceptus, ut scis, et post partu me virginem conservasti; effecisti me matrem de Filio lætantem, ut qui propter me Dei parens audit, pronuntiat, et omnibus filiabus superiorem, quas Salomon præsignificaverat. Reges mihi, licet res essent pauperculæ, servilem adorationem exhibuerunt. Cœlis ipsis me ampliorem ostendisti, ex qua gloriæ sol resplenduit; et ut reliqua, quæ circa me admirabilia patrata sunt, silentio præteream, per me beatam in omnibus generationibus mundi superiorem compleri constituisti. Nunc vero, nescio qua ratione hæc confusa sunt omnia, et mel mihi ex absinthio commiscetur. Namque nunc una tecum commori cogor, una tecum sepulcro contegi, simulque una tecum ad inferos progredi. Nebulam me lucis prævidens ille nuncupavit, pro nebulis, ut videtur, lacrimas fundendem. Annon de me etiam illud pronuntiatum est, *Derelinquetur filia Sion veluti tabernaculum in vinea?* Ecce enim prorsus vindemiatus est vitæ racemus incorruptus, qui vivificum sanguinem, veluti vinum fidelium animas lætificantem effudisti, Papæ, quomodo frigidissimus hic lapis ferro, valido tuo brachio percussus, scintillas animæ meæ intellectuales emittit. Quare non pectus perrumpo, et arcaniorem tibi sepulturam concido, ut in visceribus meis te rursus excipiam, et in corde meo sepulturam tibi condam? Concha ego mystica sum, quæ a saxo non abscinditur margarifero, qui ex divinitus illuminato fulgure mihi adhæsit.

Quæ nunc pro quibus intueor! Stella interdiu coruscans, cum nasceris, a tua magnificentia nova designata est, et clam te natum cœlum prædicabat; sed hodie ipsum quoque solem sensilem abscondisti, et noctem ipso meridie, refellentem impios,

invexisti. Persas ibi genua flectentes stella advocavit; hic notos et amicos deicilarum metus longe dissipavit. Ibi munerum adductio et adoratio: hic vestimentorum partitio et irrisio, et injuriarum corona. Nunc Judæi, ut antea quærebant signum e caelo, intueantur solem obtenebratum, et lumen occultent dignis caligine. Nunc et inanimatum hoc templum pro Judæorum more te deplorat. Quemadmodum enim Judæi, cum quis Deo maledicebat, vestimenta sua scindebant, ita et hoc veluti vestimentum velum scindit te conspiciens a Dei hostibus improbe ac indigne pertractatum. Conteritur et terra motibus divexata, tuaque passione coangustata; sed ubinam sunt, quinque millia hominum, quos mirandum in modum enutrivisti? Solus equidem Josephus audacter, libereque Pilatum allocutus corpus tuum expostulavit, ne insepultum abjiceretur. Ubi sunt infirmorum cœtus, quos ex variis morbis sanasti, vel quos ab inferis eduxisti? Solus Nicodemus clavos e manibus, pedibusque tuis extrahit, et totum te e ligno depositum meis hisce ulnis, gemens ipse ac fremens apponit, quæ te et antea, cum infans esses, non sine voluptate gestavere. Manus siquidem hæ meæ et ante infanti facto administrarunt, et nunc justa per solventes adserviunt. O dira funera! De mortuis vitam donans, ante meos oculos demortuus jaces. Et olim quidem circa pueriles fascias studium et operam impendi, et nunc funebria tibi apparans conturbor. Tepidis undis te lavi, et nunc calidioribus te lacrymis obruo. Ulnis maternis sustentabam, sed subsultantem, et puerorum more jocantem, nunc rursus te iisdem sustineo, sed exanimem et mortuorum more jacentem. Tum labia mihi dulcibus, ac roscidis tuis labis irrorabantur. Tum ego beata dici poteram, quod præter expectationem Creatoris mei parens apparui: et nunc rursus, ut sim misera contigit, quod mei Filii funus accuro. Ibi dolores in partu effugi; hic dolores, dum te sepelio, sustineo. More infantium sæpenumero in pectore obdormivisti, et nunc mortuorum in modum in iisdem obdormis. Næ illæ Symeon beatus fuit, qui te in templo meis e manibus accepit. Prophetæ siquidem et læta, et mihi gloriosa vaticinati sunt, ipse vero solus et tristia, et mœroris plena prædixit. O quomodo sputis sædari sustinivisti, qui sputo tuo, oculos de novo efformasti! Quomodo alapas tolerasti, qui flagello res divinas cauponantes percussisti. Quomodo probrosam sustines mortem, Fili sceleris espers? Perforatæ sunt manus tuæ, pedesque, sed clavos ipsa in mediam animam meam puncturis dirissimis adactos persentio. Latus tuum confossum est, sed et meum cor eodem ipso tempore confodiebatur. Doloribus una tecum cruci affixa sum, et una tecum tormentis commortua, una tecum sepelior. Quid mihi et vitæ meæ, dum tu longe es, o Creator meus, et Fili desideratissime. πόνους, νενέκρωμαί σου τῆ πάθει, καὶ συνθραπτομένῳ πικρῶτος, ὡ πλαστουργέ μου καὶ Υἱὲ παθαινότητος.

Sed ubinam et discipulorum chorus ut una me-

δοῦντας ἐλέγχουσαν Πέρσας ἐκεῖ γονυπετοῦντας ὁ ἀστὴρ μετεστείλατο, ὡδε καὶ γνωστοὺς τε καὶ φίλους ὁ τῶν θεοκτόνων φόβος ἀπεμακρύνετο. Ἐκεῖσε δὴ ῥων προσαγωγή καὶ προσκύνησις, ἐνταῦθα γιτώνων μερισμὸς καὶ χλευασμὸς, καὶ στέφανος ὕδρων. Νῦν Ἰουδαῖοι, ὡς πρὶν ἐξήτουν ἐξ οὐρανοῦ σημεῖον. βλέπτες ἤλιον σκοτιζόμενον, καὶ τὸ φῶς ἐκ τῶν ἀξίων σκοτόους συγκρούποντα. Νῦν καὶ ὁ ἄψυχος οὗτος ναὸς κατὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν πενθεῖ σε συνήθειαν. ὡς γὰρ Ἰουδαῖοι βλασφημοῦντός τινος εἰς θεὸν τοὺς ἐκρωτῶν χιτῶνας διέσχίζον, οὕτω δὴ καὶ οὗτος, ὡς χιτῶνα περισχίζει τὸ καταπέτασμα, παρὰ τῶν θεομάχων παροινούμενον βλέπων σε. Συντρίβεται καὶ γῆ σειομένη, παθαινομένη τῷ πάθει σου. Ἄλλὰ ποῦ τὸ πλῆθος τῶν πεντακισχιλίων ἀνδρῶν, οὓς θυματοουργήσας ἐξέθρεψας, ὅτι μόνος Ἰωσήφ πρὸς Πιλάτον τολμηρῶς ἐπαρρήσιατάτο, καὶ τὸ σῶμά σου ἠτήσατο, ὡς ἂν μὴ διαμεῖνῃ καὶ ἀταφον. Ποῦ τῶν ἀθηνῶν αἱ χορεῖται, οὓς ἐν ποικίλων ἐρώσῳ νοσημάτων. Ἡ ποῦ καὶ ἀπὸ ἄδου ἐξήγειρας, ὅτι μόνος Νικόδημος τοὺς ἤλους τῶν χειρῶν, καὶ τῶν ποδῶν σου δίστησι, καὶ ὄλον ἐκ τοῦ ξύλου σε καθελὼν ἐματὶ ἀγκάλαις ἐπωδύνως ἐντέθεικεν, αἱ σε καὶ πρῶην ὄντα βρέφοι χαρμωστύνως ἐδάσταν. Καὶ γὰρ χεῖρες ἐμαί, καὶ πρὶν βρεφουργηθέντα ἐξυπηρέτησαν, καὶ νῦν κηδευομένῳ δουλεύουσιν. ὡ πικρῶν ἐνταφίων! ὅτι νεκροῖς τὸ ζῆν χαρισάμενος, πρὸ ὀφθαλμῶν μου νενέκρωσαι. Καὶ πάλαι σε ἀμφὶ τὰ βρεφικὰ διακονήσασα σπάργανα, καὶ περὶ τὰ νεκρικὰ σου τυρβάζομαι. Χλιαροῖς ἐλουτάμην σε νάμασιν, καὶ θερμότεροις ἄρτι καταντλῶ σε τοῖς δάκρυσιν. ὡλένκις μητρικαῖς ἐνεκούφιζον, ἀλλὰ σκιρτῶντα καὶ κατὰ νηπίου; ἀλλόμενον. Ἄνακουφίζω σε καὶ νῦν ταῖς αὐταῖς, ἀλλ' ἄπνουν, καὶ κατὰ νεκροὺς ἀνακείμενον. Ἐνέδαπτόν μου τότε τὰ χεῖλη τῶς μελιχροῖς σου καὶ ὀροσώδεσί σου χεῖλεσι. Μακαρίζεσθαί με τηνικαῦτα παρῆν, ὅτι παραδόξως ὀράθην τοῦ πλαστουργεῦ μου λοχεύτρια. Νῦν δὲ πάλιν νόξεσθαί με ἀντεπεγένετο, ὅτι παρευρέθην τοῦ Υἱοῦ μου κηδεύτρια. Ἐκεῖ ὠδύνας ἐν τῷ τίκτειν ἐξέφυγον· ἐνθεν ὀδύνας ἐν τῷ θάπτειν εἰσδέχομαι. Βρεφοπρεπῶς μοι πολλάκις ἐν ταῖς στέρνοις ἀφύπνωσας, καὶ νῦν νεκροπρεπῶς ἐν τούτοις κεκοιμηται. Μακαρίζω τὸν Συμεῶν, τὸν ἐξ ἐμῶν χειρῶν ἐν τῷ ναφ̄ σε δεξάμενον. Προφήται γὰρ καὶ τὰ χαρποῖα καὶ τὰ τῆς ὀδύνης μοι προεφήτευσαν· αὐτὸς δὲ μόνος τὰ σκυθρωπὰ, καὶ τὰ τῆς λύπης προείπετο. ὡ! πῶς ἐμπυροθῆναι κατεδέξω, ὅς διὰ πτύσματός σου ὀφθαλμοῖς ἐκαινούργησας; Πῶς βραπισμάτων ἠνέσχου, ὅς διὰ φραγγελίου τοὺς θεοκαπήλους ἐμάστιξας, καὶ τῶν ἱερῶν θριγγίων ἐξήλασας; Πῶς ὑπομένεις θάνατον ἐπονείδιστον, τίς ἀναμάρτητες; Ἐτρήθης χεῖρας καὶ πόδας, ἀλλὰ τοὺς ἤλους ἔγων εἰς μέστην μου τὴν ψυχὴν τὰς ὀδύνας ἐμπέμποντας. Τὴν πλευρὰν ἐκεντήθης, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐμή καρδία τηνικαῦτα συνεκεντεῖτο σοι. Ἐσταύρωμαί σου τοῖς σπυρμάτομασι. Τί ἐμοὶ καὶ τῷ βίῳ μου, [σοῦ] μὴ

Ἄλλὰ ποῦ τῶν μαθητῶν ὁ χορὸς, ἵνα μοι παθαι-

νομένη συγκλάσσωσιν ; Ἐπατάχθης ὁ ποιμαίνων, καὶ ἅ τὰ πρόβατα σκύλλονται. Ἵπνώττεις ἢ κεφαλή, καὶ χεῖρες ὁμοῦ καὶ πόδες ἄπρακτοι μένουσιν. Κλίνουσι τὰς κεφαλὰς καὶ ἄλλοι νεκρούμενοι, ἀλλὰ προσκλει-
λοιπότος τοῦ πνεύματος. Σὺ δ' ἐναλλάξ προέκλινας κεφαλὴν, εἴτα καὶ τοῦ θανάτου κελευσθέντος ἔλθειν, τὸ πνεῦμα παρέδωκας. Διὸ οὐδ' ἀκαταγύτα τὰ σκέλη γεγόνασιν, ὅτι μηδὲ τοῦ πάλαϊ θυομένου ἄμνου ὄστοῦν ὁποιοῦν καταθράυετο. Ὡς προσκυνοῦνται τὰ πάθη, καὶ τὸ ὑπομεῦναν σῶμα προσπτύσσομαι. Αἶρω τὸ ὕδωρ, τὸ ἐκ πλευρᾶς σου ῥυέν, δι' οὗ μοι τὸ λουτρὸν τῆς παλιγγενεσίας χαρακτηρίζεται. Ἐξ-
αίρω καὶ τὸ αἷμα τὸ συρῶν, δι' οὗ καὶ τὸ διὰ μαρτυρίου εἰκονίζεται βάπτισμα. Ὁ καὶ τὸν εὐγνώ-
μονα περιρχντίσαν ληστὴν καθηγίασε, βαπτισθέντα καὶ αὐτὸν τῷ ἐπὶ σοῦ συμβάντι βαπτίσματι. Ὡς B
πικρᾶς ἐκείνης τοῦ ξύλου γεύσεως, ἥτις ἀπὸ γῆς εἰς γῆν πηλινοστεῖν παρεσκεύασεν ! Σὺ δὲ ἀλλὰ γὰρ οὐκ ἐκ γῆς ἐπλάσθης, οὐκ ἀπὸ χόου ἐδημιουργήθης, οὐ παρακοὴν ἐπλημμέλησας. Καὶ γὰρ αὐτὸς εἶ ὁ πλάστης, αὐτὸς ὁ Δημιουργὸς, αὐτὸς ὁ τὴν ἐντολὴν νομοθετήσας τῷ πλάσματι. Καὶ τί σοὶ καὶ τῷ θανάτῳ κοινόν ; Τίς ἔνωσις ταφῆς καὶ αὐτοζωῆς ; Τίς μετουσίᾳ θρόνῳ ἐν οὐρανῷ, καὶ τάφῳ ἐπὶ τῆς γῆς ; Ἐκεῖ συνεδριάζεις μετὰ Πατρὸς, ὡς συνθάπτῃ τῷ C
πλαστοργήματι. Ἀπέδωκέ σοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν ἢ μοιχαλὶς γενεά. Νῦν ὁ μαργαρίτης ἐβρίφησεν ἔμπροσθεν χοίρων. Νῦν προτίθενται τοῖς κυνάρσι τὰ ἅγια. Νῦν ξύλον εἰς τὸν θεῖον ἄρτον ἐμβάλλεται. Ὡς λύττα φιλαργυρίας, ἣν Ἰούδας ἐνόσησεν· οὐκ ἀργυρίαν γὰρ, ἀλλὰ μισανθρωπίαν ἐκέρδησε. Καὶ γὰρ φιλάργυρος ὢν, ἵνα τί προσεφίτα τῷ τοῦς πτωχοῦς μακαρίζοντι ; καὶ τί ἄμικτα μισγύων ἐφάνετο ; Ὡς τῆς ἀρρήτου οἰκονομίας σου, Δέσποτα. Τίς ὡς θεὸν σζίως ὑμνήσει σε ; Τίς ὡς νεκρὸν πρεπόντως θρηνήσει σε ; Ἄλλ' οἰκοδόμησον τὸν σὸν ναὸν διὰ τριῶν ἡμερῶν, ὡς εἶπας, ὃν καταλέλυκας. Κεφάλαιον τῶν λόγων· ἐπεὶ μὴ ὕμνους ἀξίους, μηδὲ προσήκοντας θρήνους ἔχω προσφέρειν σοι, μεγαλύνω τὰ ἔργα σου ὡς ἐν σοφίᾳ τὰ πάντα ποιῶντός σου.

cum doloribus divexati lacrymas effundant? Percussus est pastor, et oves divelluntur. Dormis tu caput, et manus simul ac pedes cessant ab opere. Alii capita declinant; cum mortem oppetunt, sed prius spiritu deficiente; tu vice versa prius caput declinasti, tum morti jubens, ut accederet, spiritum tradidisti. Ideoque genua confracta non sunt, quod et agni antiquitus in sacrificium oblatis nullum os frangeretur. Passionem tuam adorans, quod reliquum est, corpus deosculor. Accipio aquam, quæ e latere tuo effluxit per quam mihi regenerationis lavacrum exprimitur: accipio quoque sanguinem, qui simul effluxit, per quem et baptismas per martyrium effingitur, qui et benevolam latronem aspergens sanctum effecit, ablatum ipsum baptismo, qui in te acciderat. O amarum illum ligni gustum, qui e terra in terram rursus redire constituit! Tu porro neque e terra creatus es, neque ex pulvere factus, neque inobediens crimen commiseras: siquidem tu es Creator, tu factor, tu qui præceptum creaturæ imponis. Et quid tibi fuerit, et morti commune? Quæ conjunctio sepulturæ et vitæ? Quod consortium throno cælesti, et sepulturæ terrestri? Hic una sedes cum Patre, hic una cum creatura sepeliris. Reddidit tibi mala pro nobis generatio adultera. Nunc margarita projiceris ante porcos: nunc canibus sancta obijciuntur: nunc lignum in divinum panem immittitur. O rabiem avaritiæ, qua Judas laboravit! non nummos argenteos, sed inhumanitatem lucratus est. Etenim si tantum in pecunia ponebat, quare illi associatus est, qui pauperes beatos prædicabat. Et quid quæ misceri non poterant, immiscere tentabat? O ineffabilem tuam œconomiam, Domine! Quis te, ut Deum digne laudabit? Quis te, ut mortuum, uti addecet, deplorabit? Sed extrue jam, quod dissolvisti templum tuum trium dierum spatio, ut dixeras. Summa mei sermonis fuerit: cum neque laudes conlignas, neque decentes lamentationes offerre tibi, mihi suppetat, magnifico opera tua, qui omnia in sapientia facis.

ΗΘΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ ΚΔ

ΕΚΛΕΧΘΕΝΤΕΣ ΔΙΑ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΜΑΓΙΣΤΡΟΥ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΗΤΟΥ

Εκ πασῶν τῶν πραγματειῶν τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας.

SERMONES DE MORIBUS VIGINTI QUATUOR

SELECTI PER SYMEONEM MAGISTRUM ET LOGOTHETAM

Ex omnibus operibus sancti Patris nostri Basilii archiepiscopi Cæsareæ Cappadociæ.

Vide Patrolog. tom. XXXII, col. 1115, inter Opera S. Basilii.

LECTORI.

In libro inter raros rarissimo, cui titulus : Φιλοκκλία τῶν ἱερῶν Νηπιτικῶν. etc., Venetiis 1782, fol., p. 699-754 legitur Symeonis Metaphrastæ commentarius in sermones 50 S. Macarii Ægyptii, sub hoc titulo : Πράξεις Συμεῶν τοῦ Μεταφραστοῦ εἰς ὃν' κεφάλαια εἰς τοὺς πεντήκοντα λόγους τοῦ ἁγίου Μακαρίου Αἰγυπτίου. Incipit : Περὶ τελειότητος ἐν πνεύματι λόγος α'. — Pag. 704 : Τοῦ αὐτοῦ περὶ προσευχῆς. — 709 : Τοῦ αὐτοῦ περὶ ὑπεμονῆς καὶ διακρίσεως. — 719 : Τοῦ αὐτοῦ περὶ ὑψώσεως τοῦ νοῦς. — 726. Τοῦ αὐτοῦ περὶ ἀγκυρῆς. — 738 : — Τοῦ αὐτοῦ περὶ ἐλευθερίας νοῦς. Hæc tamen omnia jamdudum edita sunt sub nomine ipsius Macarii (jure, ut videtur, non suo) et exstant *Patrologiæ nostræ* tom. XXXIV, col. 841-965.

SYMEONIS METAPHRASTÆ

PRECATIONES.

(Ex Horologio Græcorum in precibus ad Communionem, Ed. Venet. Pinelli, 1644, p. 610).

Precatio Symeonis Metaphrastæ.

Qui solus purus et integer es, Domine, qui per ineffabilem benignitatis sensum, nostram totam naturam assumpsisti ex puro et virginali sanguine ejus quæ supra naturam te concepit Spiritus divini influentia, et æterni Patris beneplacito, Christe Jesu, Dei sapientia, pax et virtus; qui in corpore tuo vivificas et salutare passiones expertus es, crucem, clavos, lanceam, mortem; mortifica mei corporis exitiosas animæ passiones; qui in sepulcro tuo Inferni regnum dejecisti, sepeli mea prava consilia per bonas cogitationes, et nequitia spiritus dissipa; qui vivifica tua post tres dies resurrectione, primum parentem lapsum suscitasti, suscita me peccato prostratum penitentia sensus mihi subministrans; qui gloriosa tua ascensione, assumptam carnem deificasti, et sede ad dexteram Patris honorasti, dignum me effice per sanctorum mysteriorum tuorum participationem, ut dextrum salvatorum locum obtineam; qui Paracleti Spiritus adventu, vasa gloriosa sanctos tuos discipulos effecisti, me quoque ejus advenientis habitaculum ostende; qui debet iterum venire ad judicandum orbem in justitia, præsta mihi ut occurram tibi in nubibus sanctis tuis, ut sine fine glorificem et celebrem te cum æterno tuo Patri, et sanctissimo, bono et vivifico tuo Spiritu, nunc et semper, et in sæcula sæculorum. Amen.

σε σὺν τῷ ἀνάρχῳ σου Πατρὶ, καὶ τῷ πάναρχῳ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

Ejusdem precatio altera.

Ut in tremendo tuo et personarum non acceptionem faciente tribunali astans, Christe Deus, et sententiam expectans, et rationem reddens meorum male gestorum, ita hodie ante adventum diei meæ condemnationis, in sancto tuo altari assistens coram te et venerandis sanctis angelis tuis, sub meæ conscientia pondere incurvatus, offero iniqua mea

A

Εὐχὴ Συμεῶν τοῦ Μεταφραστοῦ.

Ὁ μόνος καθῆρος καὶ ἀκίρτος Κύριος, ὁ δι' οὐκτον φιλοφροσύνης ἀνεκδιήγητον, τὸ ἡμέτερον ὄλον προσλαμβάνων φάρμακον ἐκ τῶν ἀγνῶν καὶ παρθενικῶν αἱμάτων τῆς ὑπερφυῆς κηρύσεως σε, Πνεύματι Θεοῦ ἐπελεύσει, καὶ εὐδοκίᾳ Πατρὸς ἀδίου, Χριστὲ Ἰησοῦ σοφίᾳ Θεοῦ, καὶ εἰρήνῃ καὶ δυνάμει· ὁ τῇ προσλήμματι σου τὰ ζωοποιὰ καὶ σωτήρια πύθη καταδεξάμενος, τὸν στυγρὸν, τοὺς ἔλους, τὴν λόγχην, τὸν θάνατον, νέκρωτόν μου τὰ ψυχοφύρα πάθη τοῦ σώματος· ὁ τῇ ταφῇ σου τὰ τοῦ ἄδου σκυλεύτας βεβίλεια, θάψον μου διὰ τῶν ἀγαθῶν λογισμῶν τὰ πονηρὰ διαβούλια, καὶ τὰ τῆς πονηρίας πνεύματα διασκεδάσον· ὁ τῇ τριήμερῳ σου καὶ ζωοφύρῳ ἀναστήσει, τὸν πεπτωκότα προπάτορα ἀναστήσεις, ἀνάστησόν με τῇ ἁμαρτίᾳ κατολισθησάντα, τρόπος μοι μετανοίας ὑποτιθέμενος· ὁ τῇ ἐνδόξῳ σου ἀναλήψει, τῆς σαρκὸς θειώσεως τὸ πρόσλημμα, καὶ τοῦτο τῇ δεξιᾷ καθέδρα τιμῆς τοῦ Πατρὸς, ἀξιώσον με διὰ τῆς τῶν ἁγίων σου μυστηρίων μεταλήψεως, τῆς δεξιᾶς μερίδος τῶν τωζομένων τυχεῖν· ὁ τῇ ἐπιδημίᾳ τοῦ παρκαλήτου Πνεύματος, σκεύη τίμια τοὺς ἱερούς σου μαθητὰς ἐργασάμενος, δοχεῖον καμὲ τῆς αὐτοῦ ἀνάδειξον ἐπελεύσεως· ὁ μέλλον πάλιν ἐρχεσθαι κρῖναι τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, εὐδόκησον καμὲ προὑπαντήσαί σοι ἐν νεφέλαις, τῷ ποιητῇ καὶ πλάστῃ μου σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις σου, ἵνα ἀτελευτήτως δοξολογῶ καὶ ἀνομνῶ

C

ἀγαθῶν καὶ ζωοποιῶν σου Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ, καὶ

Εὐχὴ ἑτέρα τοῦ αὐτοῦ

Ἵς ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ σου καὶ ἀπροσωπολήπτου παρεστηκόως βήματος, Χριστὲ ὁ Θεὸς, καὶ δίκαιος ὑπέχων, καὶ λόγον ποιούμενος τῶν ἐμοὶ πεπραγμένων κακῶν, οὕτω σήμερον πρὸ τοῦ φθάσαι σὴν ἡμέραν τῆς κατοκρίσεώς μου, ἐπὶ τῷ ἁγίῳ σου θυσιαστηρίῳ περιστάμενος ἐνώπιόν σου, καὶ τῶν φοβερῶν καὶ ἁγίων ἀγγέλων σου, κατακαμπτόμενος ὑπὸ τοῦ ἰδίου